

Motto „Elogiile sau pot intemeia o valoare, ele pot doar recunoaște și consfinți”.

Anatol Vieru

Care e, în primă și ultimă instanță, rațiunea de a fi a cronicii teatrale? Știm și simțim că una din obligațiile ei fundamentale este aceea de a depune mărturie, pentru posteritate. Dar despre ce? Ni se pare la fel de clar că ea trebuie să slujească teatrului românesc. Dar cum? Sîntem convinși — altfel, de ce am mai scrie? — că ea poate să influențeze ambii termeni ai vieții teatrale, adică și teatrul și publicul său. Dar în ce sens și în ce fel, prin ce mijloace?

Putem oare să nu ne întrebăm care e statutul moral și care e atitudinea existențială ce o legitimează? Putem să credem în rostul ei, dacă nu credem în propriul nostru rost sau dacă încă n-am aflat care este acela? A nu face umbră pămîntului degeaba înseamnă a ocroti ceva la adăpostul acestei umbre, a o face prielnică vieții și rodirii, a-i da — încă de la început sau măcar pînă la urmă — un sens.

Care să fie, deci, sensul cronicii teatrale? Niciodată altul — în orice împrejurare și, mai ales, în orice conjunctură — decît identificarea valorii. Despre ce altceva să depui mărturie, pentru posteritate, decît despre valorile epocii tale, înlesnindu-le afirmarea prin chiar actul recunoașterii lor? Și cum altfel să slujești cu adevărat teatrul românesc decît identificîndu-i — cu competență profesională și consecvență morală — valorile autentice, pe măsura ivirii lor, în dramaturgie. În arta actoricească, în creația scenografică și regizorală, ca și în sporurile calitative pe care le poate înregistra receptivitatea estetică a publicului?

Cum să-ți imaginezi că ai putea vreodată să influențezi, cit de cit, și teatrul, și publicul său, entuziasmîndu-te de ceea ce nu entuziasmează pe nimeni? Și, la urma urmei, cu ce drept te-ai entuziasma, nu de ceea ce nu poate încă entuziasma, ci de ceea ce nu va putea entuziasma niciodată, și ce fel de mărturie ar fi aceea în care nici teatrul, nici publicul nu și-ar recunoaște o anumită înfățișare, o stare de spirit, istoric determinată, facilitîndu-le apro-

CRONICA CRONICII TEATRALE

Identificarea valorii

pierea pe o aceeași lungime de undă, pe care e dator, dacă nu să se afle, în orice caz s-o sesizeze, și cronicarul?

A lua pulsul mișcării teatrale, a detecta cu promptitudine înnoirile, și, avînd totodată conștiința organicității acestora, într-o continuitate de substanță spirituală ce nu-și trădează codul genetic, a fi în stare — asumîndu-și toate inerentele riscuri! — să delimitezi valoarea de contrafacerea ei și să identificeți, la nevoie cu aceeași persuasiune, nu numai valoarea, ci și nonvaloarea care tinde să i se substi-

tuie, înseamnă fără indoliență să faci doar o modestă, dar și strict necesară critică de identificare.

Nu asistăm, uneori, la tentative de justificare a ceea ce nu are nici o justificare și nu e de justificat? Nu asistăm, alteori, dimpotrivă, la penibile tentative de denigrare a ceea ce scapă înțelegerii cronicarului mai mult sau mai puțin improvizat, lipsit de conștiința menirii sale și, uneori, chiar de girul profesionalității? Și nu sîntem oare în consensul tuturor prefacerilor înnoitoare ale societății noastre, cerînd criticii teatrale să-și facă datoria primordială a identificării valorii, a punerii și repunerii ei în drepturile-i firești, capabilă să orienteze implicit gustul publicului și să-i formeze conștiința adevărată a valorii?

Politica epocii contemporane nu mai este și nu mai poate fi alta decît politica valorii. Iar dacă teatrul acestei epoci nu va însemna nimic în fața spectatorului de azi și de mâine, în afara valorii sale, e aproape de la sine înțeles că nici critica teatrală nu va putea să existe decît în măsura în care și-a făcut și își face din identificarea valorii cea dintîi rațiune a sa de a fi.

Militantismul și angajarea cronicarului implică fermitatea pozițiilor sale ideologice, sprijinindu-se pe dobîndirea unei înalte conștiințe profesionale, detectabile în însăși atitudinea sa față de valoare.

Ceea ce s-ar zice, pe înțeleapta limbă a proverbului, spune-mi cu ce valori te-mprietenești, ca să-ți spun cine ești.

MYOSOTIS